

Izhaaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno . . 240 K
mesečno 20 .
za inozemstvo . . 600 .
—
Oglasi za vsak mm višine
stolpca (58 mm) . . 1 K
mali oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm)

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72
Upravišništvo:
Kersnerova ulica št. 4
Telefon št. 36
Račun lrv. post. ček. brada
št. 11.842.

Ljubljana, 4. januarja.

Kako malo je človek človeku brat in kako zna biti človek človeku zver, je pokazala zlasti svetovna vojna.

Ogromna je materijalna škoda, ki jo je povzročila ta svetovna katastrofa, svet, a še večja izguba je bila človeštvu prizadejana s tem, da so stopili v splošni duševni razoranost na mesto plemenitosti in idealov instinkti ter brutalne sile, ki spravljajo v nevarnost vso kulturo.

Najostudnejši lazimaterializem je zavladal tudi v Jugoslaviji kot zlo svetovne vojne. Naš človek noče več poznati samega sebe, ne zaveda se, zakaj je tu, kaj je njegova naloga in kaj njegov namen. Suženstvo v preteklosti nas je tako posurovelo, v razvoju tako oviralo ter uničilo, da misli velik del naroda, da je življenje namenjeno edinole jedi in pijanci ter zbiranju bogastva in surove moči. Le pojedinci se zavedajo, da je pravo življenje posvečeno udejstvovanju duha ter razvoju duševnih in moralnih potence.

Čudno zato ni, da je po vojni tako strašno padel vpliv izobraženstva. V kulturi so prišli na površje manj duhoviti in plodoviti individui, čisto samo veliki šarlatani; na gospodarskem polju je prevladala nesolidnost z verižnim, v politiki pa je sleherni pritlikavec nastopal z visoko glavo vseznalega politika ter malone vsak zase snoval svojo politično stranko. Pravo izobraženstvo je potisnjeno v kot, od množice prezirano in opljuvano.

Le počasi nastopa iztroznenje, le polagoma znajuguje um nad boljše vizi. Tudi naš človek spoznava, da se more vzdržati na svetu samo z razvojem duševnih sil. Če tudi počasi, vendarle uvideva, da je mogoče dvigniti jugoslovanski narod in njegovo kulturo, ako mu vespomej popolen svetovni nazor, ki ga edini more osvoboditi zmot in ga prepričati o resnici, da izvira vsa sila in moč človeka, ves njegov spasi le iz prosvetljenosti.

Glavna naloga današnje generacije je, dati jugoslovanskemu narodu podlago za najširšo svobodo razvoja vseh njegovih duševnih sil. Le tako je mogoče, da se tudi Jugoslovani dvignejo do višje kulture in do pravega blaginjanja.

To nalogo vršiti je v prvi vrsti politična inteligenca sama. Ona bi morala kazati narodu pravo pot, ona bi mu morala utrditi pravo svetovno naziranje, iz katerega se šele more razvnesti višja jugoslovanska kultura.

Ali pa naše izobraženstvo vrši svojo nalogo v času, ko bi narod in država potrebovala največ umskih delavcev. »Nikomur ne verujem, vsak je falot, vsak seda in se raje samo h koritu in ko se nasiti, gre v pokoj, na svoje takozvano razpoloženje.«

To je velikokrat preostala sodba človeka slovenske inteligence o delu naših maloštevilnih mož, ki delajo preko svojih sil na zgradbi našega svobodnega državnega življenja v času, ko mnogi leni, enostranski, občutljivi inteligenti po naših mestih in selih zapravljajo čas, denar in zdravje pri vinu v zakajenih beznicah in prodajajo tam vso svojo nacionalno, državno in politično modrost v kritiki, ki po svoji obliki ubija inteligenta ter pohujšuje narod. Govorijo in delajo tako, kot da je država nekaj izven njih, da je nekaj, iz česar ne teče kri.

Globoko ponižano Nemčijo, potapljajočo se Avstrijo drži pokonci nemška inteligenca. Velik del naše inteligence pa tekmuje v zabavljanju, neaktivnosti in neinteresiranosti. Tako reagira cvet slovenskega dela našega naroda na naše osvobođenje!

Nismo človekoljci. Vidimo še veliko armado slovenskih inteligentov, ki ni bila naprodaj Avstriji in ki danes ne marodirajo v težkih prilikah, v kojih živi. Nanjo računamo, da izstopi iz ponižne rezerve, da gradi in ustvarja čvesta našim idealom preteklosti, polna vere in zaupanja v spasi poštenega dela.

Gospoda v naših vrstah in izven naših vrst pa, ki mislite boljše; ako ste resnično globoko prepričani, da je pot, ki jo vi mislite, spasonosna, kajite jo stvarno in ne bodite večji borci za Slovenstvo v Jugoslaviji, ko ste bili nekdanj samo stvarni, ponižni delavci v svojem zvanju v dobi, ko nam je govoril Dunaj

BOLEZEN MINISTRA ŽERJAVA.

Beograd, 4. januarja. (Izv.) Zdravstveno stanje ministra za socialno politiko dr. Žerjava se je danes znatno izboljšalo.

Italijanska poluradna izjava o šibeniškem incidentu

ITALIJA SE NI STAVILA NIKAKIH ZAHTEV. — ODMEV PAŠIČEVH IZJAV.

Rim, 4. januarja. (Izv.) Italijanska oficijelna agencija Volta objavlja z ozirom na dogodke v Splitu in Šibeniku naslednjo izjavo: Povodom dogodkov, ki so se v zadnjih dneh dogodili v Splitu in Šibeniku, katerih žrtve so bili vsled hrvatske nestrpnosti naši mornarji, so naši listi objavili zahteve, katere je baje stavila italijanska vlada na beograjsko. Po naših informacijah, ki jih imamo z merodajnega mesta, smo pooblaščenim izjavili, da te objavljene zahteve niso točne, ker italijanska vlada ni stavila do danes nobenih zahtev beograjski vladi, in ni obravnavala spor, vprašanja, ki je nastalo radi omenjenih dogodkov. To vprašanje je še vedno odprto med obema državama.

Med Rimom in Beogradom se vodi stvarni razgovori o satisfakciji, ki naj bi jo dala Jugoslavija Italiji. Ti

razgovori se vodijo popolnoma v prijeteljskem tonu in pričakovati je, da bodo končani v najkrajšem času. V kolikor smo informirani, je Jugoslavija podvzela že vse korake, da se taki dogodki ne bi ponovili.

Rim, 4. januarja. (Izv.) Italijansko časopisje objavlja Pašičev odgovor v narodni skupščini radi požiga barkovljanskega Narodnega doma brez komentarja. Tudi še dosedaj ni bilo uradno objavljeno, ali je italijanski konzul v Šibeniku v resnici stavil Jugoslaviji radi dogodkov v Šibeniku kako ultimativno zahtevo po zadoščenju ali ne. Časopisje nikakor ne veruje v trditve, da je kralj Aleksander radi teh dogodkov prekinil svoj lovski izlet v Slovenijo. Očividno pa je dobilo časopisje navodilo, naj ne zavzema v tem vprašanju nobenega stališča.

Ekspoze finančnega ministra

BUDŽET ZA LETO 1922.

Beograd, 4. januarja. (Izv.) Danes popoldne se je vršila seja finančnega odbora, na kateri je podal finančni minister dr. Kumanudi svoj ekspoz, ki vsebuje v glavnem sledeče:

Novi budžet za leto 1922 predvideva 6.267.577.804 Din izdatkov in 5.559.464.821 D'n dohodkov. Povečanje izdatkov gre v glavnem na račun draginskih doklad uradništva in penzionistov, ki znašajo 500 milijonov. Izvanredni krediti so predvideni na 160 milijonov.

V letu 1922 bodo znašali izredni budžetni izdatki:

Izplačilo sedemdesetotnega posojila 30 milijonov Din.

Izplačilo 20odstotnega odbitka pri izmenjavi bankovcev Avstro-ogrske banke 25 (?) milijonov Din.

Odplačilo dolgov Narodni banki 60 milijonov Din.

Za izvedbo agrarne reforme 90 milijonov Din.

Izdatki budžeta se avtomatično povečavajo s padanjem dinarja. Finančni minister je podal natančno sliko kurznega padanja dinarja na beograjski borzi, ki je pričela delovati februarja 1919. 25. februarja 1919 je notiral dolar 24.10, 20. marca 1920 42.50, 20. julija 15. Potem je 20. novembra zopet poskočil na 37.80, maja 1921 pa je notiral 31, avgusta 34, oktobra 56, novembra 96, a sedaj 70. Zadnji čas se tudi opaža, da izgublja denar na notranji kupni vrednosti, kar pa je v zvezi s boznim padcem.

Nato je razložil finančni minister historijat budžeta za leto 1922. Spočetka so skupni izdatki ministrstev bili predvideni na 9 in pol milijarde. Pri ponovnih revizijah so bile te postavke znižane za 3 milijarde in končno je bil budžet reduciran na 6 milijard. Najbolj obtežuje budžet izplačilo uradniških plač in draginskih doklad, ker je število uradništva tako veliko. Potrebna je zato tudi

pri nas znatna redukcija, ki so jo že uvedle skoro vse druge države. Francija n. pr. je predvidela redukcijo uradništva za 150.000 oseb in je od teh že 50.000 odpustila.

Neukaznega uradništva, diurnistov, stražnikov itd. imamo danes 81.361.

Ukaznega uradništva imamo: s plačo do 3000 Din 40.530, s plačo izpod 5000 Din 22.420, izpod 7500 Din 7.852 a preko 7500 Din 8.015. Tu so izvršeni oficij in vojaški uradniki, niso pa všteti delavci, ki sprejemajo tudi draginske doklade za sebe in svoje družine in katerih število znaša tudi nad 10.000. Dalje niso všteti podčastniki, žandarji in obmejne straže, ki tudi dobivajo s svojimi rodbinami draginske doklade. V budžetu leta 1922 je predvideno še večje število uradništva, vendar bo posebna anketa število znatno zmanjšala. V budžetu znašajo plače in doklade uradništva vsoto 2.599.406.844 Din, to je 41 odstotkov vseh predvidenih državnih izdatkov.

V budžetu predvideni dohodki so razdeljeni v dva dela. Prvi del tvorijo oni dohodki, ki so osigurani z dosedanjimi zakoni, drugi del pa oni, ki temelje na novem zakonskem pooblaščenju.

Glavne postavke dohodkov tvorijo: carina 417 milijonov, direktni davki 594 milijonov, neposredni davki, dohodki državnih domen itd. 1.375 milijonov.

Razen tega je predvidena tudi 100 odstotna določila na vse direktne davke. Doklada je bila prvotno misljena samo za velike davkoplačevalce, ker pa so v naši državi večji del le mali davkoplačevalci, se je doklada uredila progresivno od 2 do 100 odst. Koliko bo znašal dohodek iz te doklade, se momentano še ne da ugotoviti.

Po ekspoziji finančnega ministra je bila seja finančnega odbora zaključena in odredjena prihodnja za prihodnjo sredo.

Obnovitev pogajanj z Avstrijo

Beograd, 4. januarja. (Izv.) V drugi polovici januarja se bodo nadaljevala v Beogradu gospodarska pogajanja z Avstrijo, ki so bila jeseni na Dunaju prekinjena. Kakor znano gre pri tem predvsem za vprašanje likvidacije sekvestrov in izplačila naših oziroma avstrijskih dobroimetij. Med našimi zastopniki sta med drugimi tudi g. bančni ravnatelj Praprotnik iz Ljubljane in bivši pomočnik finančnega ministra dr. Kostrenčič.

PAŠIČ NE POTUJE NA DUNAJ.

Beograd, 4. januarja. (Izv.) Z ozirom na vesti raznih tu- in inozemskih listov o nameravanem potovanju ministrskega predsednika Pašiča na Dunaj in v Prago je dobil vaš dopisnik na kompetentnem mestu izjavo, da to potovanje za sedaj ni projektirano in da so zato brez podelje tudi kombinacije, ki so nastale v zvezi s temi vestmi.

UKINJENJE MINISTRSTVA ZA KONSTITUANTO.

Beograd, 4. januarja. (Izv.) Ker se splošno smatra, da je ministrstvo za konstituito postalo nepotrebno, bo minister Trifković, čim ozdravi, predal posle svojega ministrstva ministrstvu izrade.

Italijanski poslanik na Reki

Reka, 4. januarja. (Izv.) Semkaj je dopel novoimenovani italijanski poslanik pri vladi samostojne reške države, pomočnik m'nister Castelli. Novi poslanik je bil lansko leto član specialne italijanske misije na Reki, ter so mu tukajšnje razmere dobro znane. Glasilo predsednika Zanelle »Voce di Popolo« pozdravlja novega poslanika jako simpatično in pravi, da je Castelli vstavlil med reškimi prebivalstvom v času neurejenih razmer najboljši vtis in da se je bilo njegovemu posredovanju zahvaliti, da konflikt med meščanstvom in D'Annunziovevo diktaturo ni izbruhnil s tako silo, kot so se splošno bali.

DEMOKRATSKI KLUB O ZASEDBI ZUNANJEGA MINISTRSTVA.

Beograd, 4. januarja. (Izv.) Demokratski klub je imel danes skupno s glavnim odborom plenarno sejo, na kateri je razpravljaj o vprašanju kandidature za zunanje ministrstvo in o amnestiji. Sela je bila tajna.

SPREJEM NA DVORU.

Beograd, 4. januarja. (Izv.) Sinodi so bili na dvoru pri večerji ministra Voja Marinkovič in dr. Kumanudi in sif generalnega štaba Petar Pešić

Amerika profi Franciji

ZAHTEVA PO BREZOBZIRNEM IZTIRJEVANJU EVROPSKIH DOLGOV. — VRNjeni DENAR NAJ SE RAZDELI MED VOJAKE

London, 4. januarja. Poslanec Reawes je predložil ameriški reprezentančni zbornici resolucijo, ki veli med drugim:

«Washingtonska konferenca je pokazala, da gotove države, ki so upnice Amerike, izdajajo velike vsote za pomnoževanje oboroževanja na morju. Zedinjene države popolnoma razumevajo težkočo, s katerimi se ima boriti Evropa in je pripravljena, fundirati evropske dolgove, ako bi se za to pojavila potreba.

Toda ako Francije ne ganejo prošnje človeštva po svetovnem miru in namerava ta država svoje podmornike celo še pomnožiti, je za Ameriko prišel čas, da računa s trenutnim položajem. Francija ima vojsko, ki je večja kakor ona, ki jo je imela Nemčija pred vojno. Francija ne odklanja samo

zmanjšanja svoje vojske, nego vztraja celo na popolni svobodi, da jo še pomnoži. Stališče Francije glede povečanja mornarice pomenja izdatek stotin milijonov dolarjev. S takim oboroženim programom se gotovo ne bo bavila država, ki se nahaja v finančnih stiskah. Ameriški narod mora z vsako pravico vztrajati na tem, da se francoski program izvede s francoskim in ne z ameriškim denarjem.

Pariz, 4. januarja. V ameriški reprezentančni zbornici je bil večera, predložen zakonski načrt, po katerem naj se vsote, ki jih zavezniki dolgujejo Zedinjenim državam, z obrestmi vred takoj po povračilu razdele med vojsake, in sicer polovica med ameriške, polovica pa med angleške, francoske, belgijske, italijanske in portugalske vojske.

Začetek posvečevanij v Cannesu

DIPLOMATI NA POTU. — PRVI SESTANEK MED LLOYD GEORGEOM IN BRIANDOM.

Rim, 4. januarja. (Izv.) Predsednik italijanske vlade Bonomi je odpotoval sinoči v Cannes. V njegovem spremstvu se nahajajo polnomočni minister Cattolico, načelnik zakladnega ministrstva Roesini, državni svetnik Darone, sekcijški šef zakladnega ministrstva Ciarocca in generalni tajnik Picasso. Iz Pariza odpotuje tamošnji italijanski poslanik Salvago Raggi z legacijskim svetnikom D'Amelijem. Danes odpotuje v Cannes tudi minister Raineri.

Pariz, 4. januarja. (Izv.) Danes sta odpotovala semkaj angleška delegata za Cannes lord Curzon in sir James Broad Bury z večjim številom angleških ekspertov.

Posebni poročevalci »Chicago Tribune« poročajo, da prispe jutri v Cannes tudi nemški zastopnik, minister obno-

ve Rathenau in se nastani v hotelu Carlton, kjer bodo ložirale tudi francoska, italijanska, belgijska, japonska in ameriška delegacija.

Pariz, 4. januarja. (Izv.) Ministrski predsednik Briand je prispel danes ob 11.11. popoldne v Cannes in se je po oficijelnem pozdravu podal takoj v svoj hotel. Ob 4. popoldne se je vršil prvi razgovor z Lloyd Georgeom, ki sta se ga udeležila tudi Loucheur in Robert Hoornes. Oficijelna otvoritvena seja vrhovnega sveta se bo vršila dne 6. januarja.

Kakor poročajo večerni pariški listi je grški ministrski predsednik Gunaris odpotoval iz Rima v Cannes, ker se bila njegova pogajanja z Italijo popolnoma brezuspešna.

Rusko-finska vojna

Reval, 4. januarja. (Izv.) Boljševikom se je po velikih naporih posrečilo spraviti na karelsko fronto pod poveljstvom generala Tuhačevskega dve brigadi iz Tambova, ki sta pričeli takoj boj s četami Antonova. V bitki pri Porajevu je bil en boljševiški polk še prvi dan popolnoma potolčen. Po današnjih poročilih doživljajo boljševiki poraz za porazom.

Irci in sporazum z Anglijo

London, 4. januarja. (Izv.) Čimbolj se bliža odločila seja Dail Eireanna (irskega parlamentu v Dublinu), tembolj se množe manifestacije in izjave v korist mirovni pogodbi z Anglijo. Dosedaj se je že 15 pokrajinskih, 13 okrožnih in 15 izvršilnih sinajnovskih odborov, dalje več agrarnih zvez in delavskih organizacij izjavilo za ratifikacijo angleško-irskega sporazuma.

«Times» doznava, da se ustanovi na Irskem začasna vlada, kateri bo načeloval Artur Griffith čim bo Dail Eireann ratificiral sporazum. De Valera, ki se še vedno protivi sporazumu z Anglijo, agitira na vso moč, da bi dosegel v parlamentu njega odklonitev, vendar pa kažejo vsa znamenja, da bo zmagovalo treznejše krlo in da bo Dail Eireann mirovni sporazum odobril in s tem omogočil mirno sožitje Anglije in Irske.

BANČNI POLOM V ITALIJI.

Berlin, 4. januarja. (Izv.) »Berliner Zeitung am Mittag« poroča iz dobro informiranega italijanskega vira, da je zaradi konkurza »Banca di Sconto Italiana« nastalo zadnje dni med občinštvom precejšnje pomirjenje. Naval na banko je ponehal. Kakor se zatrjuje, prične banka že prihodnje dni z delnimi izplačili. Vest o predstojajoči proglasitvi splošnega moratorija ne odgovarjajo dejstvu.

PRODAJA AVSTRIJSKIH GOBELINOV.

Dunaj, 4. januarja. (Izv.) Rektorij univerze, tehnike, akademije za upodabljajočo umetnost in načelniki muzejev so vložili pri vladi energičen protest proti nameravani prodaji gobelinov za 75 milijonov zlatih frankov, ker so cenjeni porokovnjakih na 300 milijonov in bi se mogli eventualno prodati še dražje.

Velikanski kit zapri panamski kanal

London, 4. januarja. (Izv.) Velikanski kit, dolg okoli 50 metrov, torej v veliki kosti, ki ga doslej še niso videli, se je zavlekel v Panamski kanal, kjer se je pa na najnižjem mestu zabasal, da ni mogel niti naprej niti nazaj. Zato je moral biti ustavljen ves promet v Panamskem kanalu. Ameriška vojna mornarica je poslala nad kita torpedovko, ki je velikanu ubila s torpednim strelom. Z največjo težavo so kita potem z remorkerji izvlekli iz kanala. Hoteli so ga najprej z lokomotivami spraviti na suho, kar pa ni šlo, zato so ga morali odvleči na odprto morje, kjer so ogromno truplo morskega velikanu razstrelili z dvema bombama, v katerih je bilo po 80 kilogramov eksploziva. Bombi sta razdejali truplo na drobne kose.

Protinemske demonstracije v Crnovicah

Dunaj, 4. januarja. (Izv.) Pri večeršnjem gostovanju Aleksandra Moissija v Crnovicah je prišlo do krvavih izgrezov, akoprav je bil Moissi v Bukarešti sprejet z velikim navdušenjem. Po predstavi Schillerjevih »Räuber«, bi se moral vršiti v gledališču rumunski koncert. Ker pa se je predstava zakasnila, so vdrli visokošolci in srednješolci v gledališče in pregnali vse poslušalce. Moissi je skušal občinštvo sicer pomiriti, toda zaman. Predstava je bila prekinjena. Rumunski dijaki so zahtevali, da Moissi sploh več ne sme nastopiti. Ker je posegal vmeš tudi policija, je prišlo do krvavih spopadov, tekom katerih je bilo ranjenih več dijakov. Teško ranjena sta bila tudi dva redarja in en policijski nadzornik. Istočasno so se vršile po ulicah protinemske demonstracije in so bile odstranjene vse nemške napisne table po trgovinah, kakor tudi ulični napisi, na gledališču pa je bila razobešana rumunska zastava.

IZPUŠČENI MADŽARSKI KARLISTI

Budimpešta, 4. januarja. (Izv.) Tukajšnje najvišje sodišče je predlog glade izpustitve karlističnih voditeljev proti kaveji odobrilo. Ker so zagovorniki že položili zahtevane kaveje, so bili danes izpuščeni iz zapore: Stefan Rakovsky, baron Szizray in Avgust Schnitzler

Italija in Češkoslovaška

Novoletni govor predsednika Češkoslovaške republike Masaryka je vzbudil v italijanskih političnih krogih pričakovanje zanimanja. Časopisje ga objavlja v dolgih izveščkih in dodaja obširne komentarje, posebno pa se ustavljajo listi pri točki, ki jo je Masaryk v svojem govoru posebno ostro poudarjal, namreč vprašanje razorožitve.

Italijansko časopisje ugotavlja, da je Masarykova izjava odgovor na italijansko tezo, glede razoroževanja v srednji Evropi, katero je na washingtonski konferenci zastopal italijanski delegat Schanzer. Italijanska teza glede razorožitve srednje Evrope je bila — vsaj indirektno — naperjena proti Mali antanti; italijanska vlada je zahtevala razorožitev Male antante iz lahkomiselnih razlogov.

Masaryk je pa sedaj v svojem govoru izjavil, da pozdravlja idejo washingtonske razorožitvene konference, ki se pa mora samo sebi razumljivo izvesti v vseh državah; dokler to vprašanje ni definitivno in stvarno rešeno, stoji češkoslovaška republika na stališču, da mora imeti močno in zanesljivo armado, ki ne bo samo porok svobodnega razvoja češkoslovaške države, ampak obenem tudi porok za ohranitev miru v srednji Evropi. Stališče Češkoslovaške je stališče Male antante, zato je vprašanje razorožitve toliko časa neizvedljivo, dokler ne pristanejo na njo vse države, zastopane ali nezastopane na washingtonski konferenci.

S tem je Masaryk čisto odločno zavrnil italijansko zahtevo o razorožitvi, a italijanska javnost občuti ost te njegove izjave in prikriti izjavljajo, da je ravno Italiji, ki je polagala toliko nad na Češkoslovaško in njenega v vsem svetu spoštovanega predsednika, jako neugodno vzpričo tega stališča Češkoslovaške. Obenem italijansko časopisje ugotavlja, da ni to prvi slučaj, ko je češkoslovaška vlada pokazala svoje nerazpoloženje napram Italiji. Kot eden glavnih momentov navaja italijansko časopisje češkoslovaško - jugoslovansko konvencijo, ki je Italijo naravnost presenetila, ker ni ničesar vedela o razlogih, ki so dovedli češkoslovaško vlado do pogajanj z Jugoslavijo. Tudi stališče češkoslovaške vlade v raznih trgovskih in gospodarskih vprašanjih kaže v zadnjem času ost, naperjeno proti Italiji, ki je že od nekdaj želela kar najtesnejši vezi s severno republiko.

Masarykova noveletna izjava pomenja po mišljenju italijanskega časopisja docela novo orientacijo češkoslovaške republike, ki se potom Male antante približuje ne samo nasledstvenim državam — Masaryk je poudarjal potrebo zblizanja z Madžarsko — ampak tudi Nemčiji.

Tudi z našega jugoslovanskega stališča so ti italijanske, v resigniranem tonu napisane rekriminacije, jako pomembne! V njih je jasno povedano, da je bilo Italiji res do razorožitve srednje Evrope, a da je, ko je stavila ta svoj predlog, mislila in prvi vrsti le na Jugoslavijo, ker o razorožitvi Češkoslovaške, Avstrije, Madžarske in ostalih držav centralne Evrope Italiji gotovo ni bilo mar.

V toliko nam je pa lahko v zaduščenje noveletna izjava predsednika češkoslovaške republike, ker v nji vidimo, da so odnosi med obema bratškima državama pristranosti in globokejši, kot so to mogoče sodili na prvi pogled v zunanjem svetu.

Pariška gospodarska konferenca

Seje gospodarske konference, ki naj bi bile nekaka priprava za sestanke vrhovnega sveta v Cannesu, so se pričele dne 30. decembra v Parizu. Sej so se udeleževali angleški in francoski finančni in industrijski strokovnjaki, ki so proučili in odobrili že na prvi seji načrt za gospodarsko obnovo Evrope, ki ga je izdelal sir Robert Kindersley. Glavne točke tega načrta predvidevajo ustanovitev mednarodne zveze, ki bi zastopala finančne in industrijske interese Anglije, Francije, Belgije in Italije, dalje eventualno tudi drugih manjših držav. Mala antanta se v načrtu ne omenja. Ta organizacija bi imela nalogo, da olajša mednarodno izmenjavo blaga, sirovin in manufakturnih izdelkov. Načrt zahteva, da se stavi vse države tej družbi na razpolago.

Družba, nekaj finančni konsorcij, bi prevzela skrb za vse železniške proge, ladjeplavne družbe, prometna sredstva v srednji in vzhodni Evropi in bi vršila nadzorstvo nad prometom in uporabo blaga. Kot osnovni kapital predvideva sir Kindersley vsoto 20 milijonov funtov, od katere bi prevzele Anglija, Francija, Italija, Amerika in Nemčija enake vsote akcij. Organizacija bi v svrhu olajšave internacionalnega blagovnega prometa delovala za zvišanje povpraševanja po sirovinah in bi dajala državam s slabo valuto potrebne kredite za zvišanje njihove produkcije.

Loucheur, ki se v glavnem strinja s Kindersleyevim načrtom, je stavil na prvi seji gospodarske konference ta le prvi seji gospodarske konference te le predloži:

1.) Reorganizacijo železnice in drugih transportnih sredstev.

2.) Uveljavljanje zakona, ki bi zamenjal obstoječi socialnemu redu in zakonom Rusije, za kar pa bi vvala Rusija priznati zaveznikom svoje dolgeve.

3.) Uvedbo nove, zlate denarne vrednosti za države vzhodne in srednje Evrope, katerih papirni denar je znatno padel v vrednosti. (Nemčija, Madžarska, Avstrija).

Taki so torej načrti za obnovo Evrope. Anglija je dala inicijativo. To se da razumeti iz dejstva, da pogrešajo v Londonu prav občutno ruske kupce in da tare Anglijo vsak dan hujša bolezen nezaposlenosti.

Angleški načrt za obnovo je mnogo boljši kakor francoski, ki ga je izdelal Meulen in ki ni predvideval sodelovanja Amerike. Zavezniki nameravajo predložiti Ameriki svoje že gotove sklepe v proučevanje.

Nemčija, kakor je izjavil Rathenau, bo gotovo pristala na ta načrt, kateremu je naklonjen tudi Krasin.

«Chicago Tribune» poroča, da se bo imenoval finančni konzorcij za obnovo Evrope «Mednarodna industrijska zveza», katere kapital bo znašal 100 milijonov dolarjev in bo razdeljen tako-le na posamezne države: Amerika, Anglija, Francija in Nemčija po 12½%, Belgija, Italija in Japonska po 7½%. Ostanek se razdeli med Češkoslovaško, Brazilijo, Chile, Argentino, Švico, Norveško, Švedsko, Dansko in Španijo. Amerikanski predlog predvideva za sedež zveze Havre, ker Francozi ne pristanejo na London.

Iz zaslužnjenega Primorja uorica, 2. januarja

Težko je z mirnim srcem opazovati življenje našega bednega ljudstva v Italiji. Vse naše Primorje je en sam velik spomenik neznoznega trpljenja, povzročenega od zločinskih rok usilnega fašizma. Tembolj se moramo čuditi našim trpinom, ko jih vidimo odločne in požrtvovalne na braniku domače grude, jezika in običajev.

V neenaki borbi za obstanek so vzljubili z novo silo svoj dom in njegove svetinje, oživili domače slovstvo in narodni pesem ter se oklenili prosvetnih organizacij. Silvestrov večer je bil velika narodno-kulturna manifestacija; številne lepe izvedene prireditve so napravile na vsakega udeleženca nemuljivo veličasten vtis. Naše ljudstvo, ki ga hoče združeno Italijanstvo iztrebiti s tako barbarškimi sredstvi kakor so palice, bombe, požigi in ječe, se povabilo italijanske oblasti na slovanstvo prireditve. V Postojni se je odzval povabilu civilni komisar Cavalli z mnogimi častniki. Večer je končal docela dostojno, kakor da bi naj bilo to prvo, skromno zadoščenje za vse ogromne žalitve, ki jih trpi naše ljudstvo.

Toda istočasno nam obeta uradna Italija programatično uničevanje. Omenjam le položaj državnih uradnikov jugoslovanske narodnosti, ki trpe pod neznoznim pritiskom zagrizenih italijanskih tovarišev in predstojnikov. Zgodilo se je, da sta bila v kratkem času na isti orožniški postaji od laških kolegov dejansko poškodovana dva jugoslovanska karabinerja, en Istran in en Gorčan. Se huje se godi na železnica, v mestih pa se čuti to sovraštvo v vseh slojih, celo med otroci. Voditelji laških nacionalcev, ki iščejo vedno novih povodov za nasilja, so spoznali, koliko škode je prinesla izolacija anektiranih krajev od severnega zaledja in ravno to jih je dovedlo, da so nanovo organizirali barbarske napade in vsemu svetu jasno dokazali svoje divjaštvo. Za Jugoslavijo je sramotno, da gleda tako odujenu na Primorje. Nikdar ne smemo dopustiti, da bi naš zaslužnjen narod klečel ob pogoriščenih proslavovnikovega usmiljenja. Trpljenje je preseglo človeške meje, to ve vsak pošten človek — tudi Italijani vedo včasih to — a zadoščenja nam oni ne bodo dali nikoli, prinese ga lahko le svoboda.

Politične beležke

+ Zemljoradniki v Sloveniji. Kakor znano, se je vršil nedavno v Celju zaupniški sestanek SKS iz celjskega okraja. Istočasno se je vršil v Celju tudi sestanek slovenskih pristavov -rbske zemljoradniške stranke, ki jih organizira v celjski okolici dr. Novčan s svojim tednikom «Naša vas». Na ta setanek je odšel tudi del zaupnikov z zborovanja SKS. O dogodku so poročali tudi beograjski listi, ki so pisali o velikem razkolu v SKS. Minister poljoprivrede gosp. Pucelj demantira sedaj v beograjskih listih najnervnejše vesti o razcepljenju SKS. Vse te vesti da so popolnoma izmišljene in tendenciozne. Zboru zemljoradnikov v Celju je prisostvovalo k večjemu 25 ljudi, od katerih je bilo največ odposlancev iz drugih strank in izven Slovenije in le malo pristavov SKS, ki pa so prisostvovali konferenci le iz osebnih interesov.

+ O naši diplomatski službi govori obširno beograjska «Politika» in ugotavlja, da se mora naša diplomacija preosnovati od začetka do kraja, ko hočemo sploh kaj doseči v zunanji politiki. Vse diplomatske neuspehe zadnjega časa je brezdvomno zakrivila

slaba diplomacija, ki si je uzurpirala nekako pravico nekontroliranega dela in neodgovornosti. Demokratska stranka je zadelala popolnoma pravo, ko je v času ministrske krize stavila kot svoj pogoj ustanovitev parlamentarnega odbora za zunanje zadeve. To zahtevo so radikalni načelno zavrnili in s tem pokazali svoje konservativno nazoranje o diplomaciji. «Politika» nazirajoč oboja to taktiko radikalev, ki mislijo, da je diplomacija pod njihovim zakupom in jo hočejo kot tako obvarovati vsake kontrole. Neuspehi naše zunanje politike so brezdvomno pokazali, da je to radikalno stališče za državo škodljivo, zato je diplomacijo treba do najmanjše malenkosti reformirati. Pri tem je treba pomisliti in imeti stalno pred očmi, da ima naša država nevarnega nasprotnika v italijanski diplomaciji, ki nas je vedno igravala in že vnaprej pripravljala teren za naše diplomatske poraze. Italija je zaveznica Pariza in Londona, zato moramo mi imeti na teh mestih ljudi, ki bodo dorasli italijanski diplomaciji.

+ Za našo vojno mornarico. Povodom dogodkov v Šibeniku in grožnji italijanskih ladij dalmatinsko časopisje je živahno razpravljalo o potrebi, da naša država posveti vso svojo pozornost naši vojni mornarici. Splitska «Nova Doba» objavlja članek prvega našega delegata za mornarico, pokojnega kapitana Dolence, ki ga je spisal še pred rapalsko pogodbo in v katerem naglašava veliko potrebo vojne mornarice za našo državo. V Splitu se je osnoval odbor za ustanovitev društva za pospeševanje naše pomorske in zračne flote. To društvo bo razvilo živahno agitacijo po celi kraljevini, da se čim prej zbere vsota, s katero se nabavi za državo prvi podmornik. Potem pa mora slediti propaganda za nujno ojačenje naše vojne mornarice.

+ Narodna obrana v Zagrebu. V Zagrebu se je, kakor smo že poročali, o Božiču osnoval odbor Narodne obrane, ki je stopil v zvezo z beograjskim odborom. Organ zagrebške Narodne obrane je nedavno ustanovljeni dnevnik «Pokret», ki ga urejuje dobrovoljec Ante Kovač, znani hrvatski književnik.

+ Demanti o italijanskem bančnem krah. Italijanska delegacija v Ljubljani, ali kakor sama pravi «in Ljubljana», nam pošilja obvestilo, ki se glasi dobesedno tako - le: «Novice radi situacije italijanskih bank, katere so bile objavljene v raznih tujakajšnjih časopisih, so brez prave podlage in pretirane Brzjavlj iz Rima obveščajo, da momentalna vstavitve plačil «Banca Italiana di Sconto» nima nikake zveze na druge enake institute, od katerih solidnost je osigurana. — V prihodnjih dneh bo zopet tudi «Banca Italiana di Sconto» odprta in bo zopet poslovala. — Morda bi bil vendar že čas, da bi začele italijanske vladne institucije toliko spoštovati našo samostojnost, da bi vsaj v uradnem obsevu nazivale naše kraje tako, kakor jih nazivamo mi sami. Radovodni smo, kaj bi poreklo n. pr. rimsko časopisje, če bi rabilo naše rimsko poslanstvo v obveščanju z njimi izraziti «Rim», «Benetke», «Zader» itd. — In če bi si ljubljanska delegacija poskrbela kakoga nameščenca, ki obvlada pravilno naš državni jezik, bi tudi ne bilo od škode. — Kar pa se tiče stvari same, pripominjamo le to, da smo prejeli vse vesti o polomu italijanske eskomptne banke iz Italije in da so, kakor smo se mogli pozneje uveriti, poročali enako ali še bolj alarmantno o tem laški listi.

+ Prepoved «Piccola» v Jugoslaviji. Italijanski listi prinašajo poročilo, da je prepovedan tržaški dnevnik «Piccolo». Pri tem ugotavljajo, da je prepoved «Piccola» omenilo z daljšim komentarjem samo «demokratsko in irendentično» «Jutro», ki navaja vzoške prepovedi. Drugi listi — imenoma italijanski dnevnik — navajajo «Slovenec» in «Jugoslavijo» — o prepovedi niso pisali; «Jugoslavija» jo je samo omenila, «Slovenec» se je pa jezi nad vlado. — Ti komentari italijanskih listov so tem značilnejše, ker je «Piccolo» pisal svoje protijugoslovanske članke ravno na podlagi in s citati «Jugoslavije», «Slovenca» in «Avtonomista».

+ Občinske volitve v Julijski Benetiji se bodo vršile: dne 13. januarja v nekaterih manjših občinah, dne 22. januarja za večino občin Julijske Benetije, včevši Trst. Za štiri občine idrijskega okraja in za nekaj občin v Istri, katerih meje so se spremenile, so volitve odgojene, ker se bodo imeniki volilcev morali popraviti v skladu z novimi mejami.

+ Pred občinskimi volitvami v Trstu. Laške nacionalistične stranke v Trstu so ustanovile takimenovano «Narodno zvezo». Za slovanski živelj v Primorju ni to nikaka novost. Italijanska «Narodna zveza» je nastopila s krvavimi sredstvi že povodom državnih volitev. Razlika med sedanjo in tedanjo «zvezo» je le v tem, da se je tedaj imenovala «Narodni blok». Treba pa je naglasiti še eno razliko: dočim so se bili lani pridružili «bloku» tudi pristaji italijanske ljudske stranke, jih v sedanji zvezi ni. Drugače je vse kakor lani. Na čelu «zveze» so kakor lani fašisti. Tržaške domače stranke so se dale torej zopet ukleniti pred fašistovski voz, ki ga bodo v imenu fašizma potegnile v volilno borbo.

Fašisti so se proglasili za politično stranko in so si napravili tudi svoj poseben fašistovski program. Kakor italijanskim nacionalistom, tako je prišla tudi drugim, nacionalistom nasprotnim strankam misel, da bi obrzovale nekako protizvezo. V ta namen so povabili republikanci socialiste in komuniste k skupnemu posvetovanju o tej stvari. Oboji pa so povabilo odklonili ter bodo nastopili samostojno. Pri državnih volitvah je dobil laški «blok» 15.119 glasov, dočim so jih dobile vse druge tržaške stranke skupaj 1782. Slika prihodnjih občinskih volitev v Trstu bo potemtakem približno ista, kakor pri zadnjih občinskih volitvah.

+ Albanci zopet začeni. Iz Dobra je dospela naši vladi brzjavna vest, da je velika albanska tolpa napadla pravoslavno selo Borovo, ki se nahaja v takimenovani nevtralni coni. Albanci so najprej izropali selo, potem je pa zažgali, a prebivalstvo so odpeljali v osrednjo Albanijo. Po vseh pravoslavnih vaseh v bližini nevtralne cone vlada velik strah pred novimi albanskimi vpadi, zato se prebivalstvo v velikih masah seli na naše ozemlje ali pa beži v gore. — Skoda, da mednarodna preiskovalna komisija ni malo počakala, da se prepriča, kako modro so določili v Parizu meje.

+ Mednarodna albanska komisija. V svojem poročilu iz Albanije poroča beograjska «Politika» o «delovanju» takimenovane mednarodne albanske komisije, ki so jo poslali iz Pariza, da ugotovi položaj v Albaniji. Dopsniki «Politike» pravi, da ta komisija ni storila prav ničesar; v Skadru je bila na par banketih, kjer se je pri italijanskem in angleškem konzulu informirala o položaju. Ošla je nato v Tirano, kjer je dobila informacije od članov tiranske vlade, ki je skrbno pazila, da se komisiji ni mogel približati noben nepoklican informator. Na terenu, za katerega je imela komisija posebne instrukcije, pa sploh ni bila, ker so bile v onem času albanske planine za član komisije nedostopne. Vsa poročila albanske komisije so zato netočna in skrajno nezanesljiva. Pristranska, tako da bodo dobili v Parizu popolnoma napačno sliko o sodanjem položaju v Albaniji in da bo presenečenje veliko večje, ko se bodo končno morali vendarle prepričati, kako pravilno je bilo stališče Jugoslavije v albanskem vprašanju.

Po svetu

Število praškega prebivalstva. S 1. januarjem je združen h s Prago 88 okoliških občin. Velika Praga šteje sedaj 676.000 prebivalcev.

— Novi italijanski spomeniki. V Rimu postavljajo spomenik kralja Emanuela. V kratkem prično priprave za spomenik Trsta, Tridenta, Zadra in Pulja.

— Konferenca v Washingtonu proti podmornikom. Na francosko zahtevo glede podmornikov je odgovoril predsednik angleške delegacije, Balfour, z ostro spomenico. Balfour meni, da so podmorniki nepotrebno orožje, ki služi le za uničevanje trgovine. Konferenca sama je dala Balfourjevu mnenju še večjo veljavo, ker je njena mornariška komisija sprejela Rootov predlog, ki omejuje boj proti trgovski mornarici sovražne države v času vojne. Vsaka tržirska ladja se mora preiskati in če ne vozi orožja, pustiti dalje. Ako pa se ima ladja vsled oboroženja potopiti, je poskrbeti, da se potniki in mornarji brez izjeme rešijo. Ta sklep je za razorožitveno konferenco velike važnosti, ker onemogoča delovanje podmornikov v onem obsegu, kakor se je vršilo v zadnji vojni.

— Razpoloženje v Nemčiji. Nemško časopisje opozarja na resno nevarnost, da zasede Francija nove dele Nemčije, če ta ne bi plačala reparacij. Jasno je, da si po velikih Biandovih uspehih nit: ena država ne upa resno nasprotovati francoskim namenom, zato bo morala Nemčija izpolniti natančno svoje obveze. To pomeni nov sunek proti gospodarski konsolidaciji Evrope.

— Italijansko časopisje proti Franciji. Z ozirom na nepopustljivo francosko stališče v vprašanju podmornikov se deli rimsko časopisje na dva tabora. En del stoji na strani Francije in molči, drugi del pa piše popolnoma odkrito brez ozira na desno in levo. «Epoca» n. pr. zahteva, da se z ozirom na to, ker želi Francija, da dobi hegemonijo na Sredozemskem morju, stvari konvencija med Španijo, Grško in Italijo, katero bi brez dvoma podpirala tudi Anglija. «Stampa» poziva italijansko vlado, naj opusti dosedanje miroljubno politiko in naj z vso silo nastopi proti Franciji. Italija ne sme pod nobenim pogojem pristati na to, da bi bila v Sredozemskem morju potisnjena na stopnjo pomorske sile podrejenega pomena.

Sokolski vestnik

«SOKOL» v Ljubljani ima telovadno in koncertni večer v soboto v veliki dvorani «Uniona». Začetek ob 20. Vstopnice v predprodaji v «Tiskovni zadrugi» v Prešernovi ulici.

Prosveta

NAR. GLEDALIŠČE V LJUBLJANI.

Drama.

Cetrtek, 5. jan.: «Roza Berndova». D. Petek, 6. jan.: Popolodne ob 3. uri «Peterčkove poslednje sanje». Izv. Petek, 6. jan.: Zvečer ob 8. uri «Pohujšanje v dolini šentflorjanski». Izv. Sobota, 7. jan.: «Borba». E. Nedelja, 8. jan.: Popolodne ob 3. uri «Peterčkove poslednje sanje». Izv. Nedelja, 8. jan.: «Roza Berndova». Izv. Ponedeljek, 9. jan.: «Pampeliška». B. Torek, 10. jan.: Zaprt.

Opera.

Cetrtek, 5. jan.: «Faust». Izv. Petek, 6. jan.: «Rigoletto». Izv. Sobota, 7. jan.: «Evangelnik». B. Nedelja, 8. jan.: «Faust». Izv. Ponedeljek, 9. jan.: Zaprt. Torek, 10. jan.: «Boris Godunov». C.

KONCERT ŠLAIS-DEYLOVA-RÖTHLOVA.

K dvorani si lahko čestitam. Naravnost idealna dvorana.

G. prof. Šlais je umetnik pravega, poštenega kova. V Griegovih sonati, ki ima plemenito aristokratsko fiziognomijo, posebno v Lentu in Vivace je prevladovalo še prvono, malo raskavo občutje, kakor vedno pri prvih točkah. Toda že pri Allegrettu in Allegro se je goslašč razvel in v Mendelsohnovem koncertu, ki je precejšnje preiskušalo, ga je razvela lepota romantično-solnčne kantilene, da jo je razžarenil in uveljavil s toliko dušo, da je v nedosežnem, ponekod skoro Bachovskem Andantu skoro omamila s svojo milino. Pred leti je igral ta koncert pri nas Ondriček. Je pač že tako. Ondriček ga je igral — akademično hladno, da to bo najbolj prava oznaka! — in ga je igral tako, da smo videli, da je dolga.

«Meditacija» Glazunovga je manj ruska kakor nemška, ponekod spominja skoro na klasiko. Čuleva «Arietta» je ljubka, efektivna stvarica z viškom na koncu, kar je danes nekako v modi. Poleg Mendelsohnovega koncerta je bila najboljša stvar, kar smo jih slišali, Ondričkova «Skočna», ki je bila v interpretaciji in tehnički čisto vredna Ondrička, toda mladega Ondrička, ko je imel še temperament. Prof. Šlais razpolaga z izbornimi tehniko. Tako čiste intonacije, tako idealnih flageoletov, virtuozne natančnosti ter obenem interpretacijske dovršenosti, že dolgo nismo čuli. Interpretacija, čeprav ni bila originalna in interesantna, kakor se je razvadilo občinstvo zahtevati, je bila vseskozi muzikalna in čustvena.

Marija Röthl-Nostis je v najboljšem pomenu besede slaba altistka, drugače ni mogoče reči sopranistki, ki poje v Lajovicvi «Serenadi» namesto a gis. Njen posluš sploh očituje precejšnje diference s konvencionalno dobrim poslušom. Glas ima precej slabo šolan, v srednji višini še celo skrajno nesimpatičen. V Konjovičevih «Pendžerih» je delala iz višine v nizino nekake bedaste loke, ki jih pustimo danes še samo starim devicam, ko se peljejo na božjo pot na Brezje. Da se je pa spravila nad kolorature, je bila pa več kakor ekstravaganca. Kdor ima posluš, je bil pri njenih točkah revež. O muzikalnosti itd. tudi ni govora.

Ruža Deylova je pianistka praške šole, to se pravi, sploh tega novega klavirskega načina, ki se javlja na zunaj v elegantnem krivčenju rok, na znotraj pa v trdem udarcu. Deylova je omilila trdoto udarca s pomočjo desnega pedala, ki ga je v malokrat izpustila. Igra je bila tako mehkejša, hkrati pa tudi nerazločnojša in nefina. Je vseskozi talentirana in muzikalna in je pokazala silno umevanje, celo stili (Mendelsohnov koncert), toda — kot spremljevalka se ne podredi. V Chopinovih fantazijah je pokazala dosti tehnike in tudi interpretirala ni slabo, toda težko-krvni, kolerični Chopin to ni bil. Udležba je bila dobra. S. V.

«Faust», ki se uprizar v ljubljanski operi na korist Udrženja gled. igralcev, je na novo insceniran ter ima delno novo zasedbo. Opozorjamo p. n. občinstvo, da je začetek predstave točno ob pol osmih in ne ob osmih.

Šentjakobski gledališki oder v Ljubljani, Florijanska ulica 27/I. V petek, na praznik 6. januarja, se ponovi Baluckova veselolga «Težke ribe», ki je bila že trikrat razprodana. V nedeljo, 8. januarja, Murnikova veselolga «Napoleonov samovar» ter vojaška burka «Kakršen gospod — tak sluga». Začetek vseh ob osmih zvečer. Predprodaja vstopnic v šentjakobski napredni knjižnici od 5. do 7 ure zvečer.

Ljudsko vseučilišče v Celju. Prihodnje predavanje bo v ponedeljek dne 9. t. m. Predava zdravnik dr. Rak o srabu ali garjah.

Šolatelna obstoja «Hrvatskega pedagoško-književniškega društva». Na novo leto se je vršila v Zagrebu slavnostna seja društva, na kateri je poročal tajnik o delovanju preteklega leta. Leta 1921. je nastopilo društvo 34.468 knjig, od katerih se jih je prodalo nad 18.000 za vsoto nad 56.000 kron. Nadalje je bil na seji sprejet proračun za leto 1922. ter izvoljenih nekaj častnih članov.

Umetno-obrtna razstava v Pragi. Na tej razstavi se vidijo dela preko 200 razstavjalcev, ki se bavijo z umetnostno obrtjo. Razstava je naj vse dobro uspešna ter je pokazala, kako se dajo z najenostavnejšimi sredstvi doseči najlepši uspehi. Obširni katalog, kateri ima preko 60 strani, je sam na sebi že kulturni dokument.

Domače vesti

* **Minister n. r. dr. Kukovec** se je odpojal večeraj popoldne radi boleznimi ministra za socialno politiko dr. Zernja iz Celja v Beograd.

* **Prisega ministra Krtlija**, iz Beograda poročajo: Minister za vere doktor Ivo Krtelj je v torek položil v roke kralja prisego. V sredo je prezele po svoje ministristvu.

* **Izpremembe v državni službi**. Imenovani so na dosedanjih službenih mestih: za uradne živinozdravnike IX. čin. razr. provizorni živinozdravniki Josip Kodre v Zalcu, Ivan Vandot v Stični, Franc Veble v Konjicah in Franc Lobnik v Goranji Radgoni; za uradne živinozdravnike X. činovnega razreda provizorni uradni živinozdravniki Franc Baš v Mozirju, Anton Sok v Dolnji Lendavi, Leopold Karl v Krškem, Anton Močilnik na Prevaljah in Pavel Kolenc v Spodnjem Dravogradu. — Višje deželno sodišče v Ljubljani je imenovalo pravne praktike dr. J. Edvarda Vračka, Josipa Stiličja in Vinka Struklja v Ljubljani za avkultante. Kanclerista Rudolfa Habjanu v Višnji gori in Josipu Kandutsku v Ljubljani je do volila menjava službenih mest. Provizorni je imenovali pravne praktike dr. J. Edvarda Vračka, Josipa Stiličja in Vinka Struklja v Ljubljani za avkultante. Kanclerista Rudolfa Habjanu v Višnji gori in Josipu Kandutsku v Ljubljani je do volila menjava službenih mest. Provizorni je imenovali pravne praktike dr. J. Edvarda Vračka, Josipa Stiličja in Vinka Struklja v Ljubljani za avkultante. Kanclerista Rudolfa Habjanu v Višnji gori in Josipu Kandutsku v Ljubljani je do volila menjava službenih mest.

* **Invalidi in vdovam** delavske zavarovalnice zoper neizpolnjevanje v Ljubljani naj bi se v vrednosti, da se bodo počenši s 1. januarjem 1922 rente in draginske doklade nakazovale: a) do 100 K, vstevši draginsko doklado, za 6 mesecev v naprej, b) do 200 K, vstevši draginsko doklado, za 3 mesece v naprej, c) nad 200 K, vstevši draginsko doklado, pa vsakomesečno.

* **Poročila sta se učiteljca** Anica Kovčeva in učitelj Edmund Turnher iz Višnje gore.

* **Smrtna kosa**. V Celju je umrla dne 31. decembra v 65. letu starosti ga. Viljemina Jellenz, mati trgovca z usnjem Ivana Jellenza. — Predvčeršnjim je umrl v Zagrebu g. Svetozar Matić, delegat ministrstva financ za Hrvatsko in Slavonijo. Bil je tudi član občinskega sveta zagrebskega.

* **Dostavljanje trzajav** za zunanji dostavni okoliš. Po novem brzojavnem pravilniku, ki je stopil v veljavo dne 1. julija 1921, se dostavljajo takoj po dohodu, to je s posebnim slovom samo one brzojavke naslovljene na zunanji okoliš, za katere je plačal poštnino že pošteljatelj. Taka brzojavka je opremljena pred naslovom z znakom xpp. ali xpt. Brzojavke, za katere ni bila plačana poštnina, se dostavljajo z navadnimi pismi o priliki prihodnje dostave.

* **Dr. Tomljenović o hrvatskem problemu**. Vred prošnje kulturne sekcije nacionalistične akademske omladine v Splitu bo bivši hrvatski ban dr. Tomljenović dne 8. januarja v splitskem gledališču predaval o hrvatskem problemu.

* **Kako postopajo avstrijske oblasti s koroškimi Slovenci**. Hranilnica in posojilnica v Velikovu je oddala goslinjo v Narodnem domu v najem Andreja Perkorniku, kateremu pa okrajno glavarstvo noče dati koncesije, češ da nima potrebne kvalifikacije. Izgovor je jalov in imajo šikane svoj izvor samo v tem, ker je Perkornik zavezan Slovenec.

* **Rezervni oficirji v Ljubljani** se važejo k udeležbi pri praznovanju »ednjaka« dne 6. januarja. Gospodje, ki žele jahati v povorki, naj to javijo Dravskemu artiljerijskemu puku do dne 5. januarja dopoldne, da jim dostavi potrebne konje. Kdor ne želi jahati, lahko pričakuje badnjak v menaži oficirskega doma (vojnašnica vojvode Mišiča) ob 15. uri. Jahači se zbirajo dne 6. januarja ob trideset na 13 pred dravsko divizijsko oblastjo. Vsi gospodje v uniformi s šinjelom.

* **Železničarjem!** Koalicistični odbor železničarskih organizacij nam poroča: Dne 4. t. m. ob 11. uri dopoldne smo prejeli od predsednika vrhovnega vodstva koaliciranih železničarskih organizacij iz Beograda sledečo brzojavko: »**Pitanje o jednokratni pomoči za poedine kategorije stoji dobro. Radimo za sve. Pismo sledi.** — **Predsednik Stanojević.**« Na to brzojavko je poslal pokrajinski koalicistični odbor sledeči brzojavni odgovor: »**Vztrajamo na zahtevu za vse nastavljen in nenastavljen osebe. Zahteve so bile pripoznane kot opravljene. Vsaka pogajanja nepotrebna. Položaj resen. Poročite takoj.**« — **Koalicistični odbor.**«

* **Nov lovski zakon**. Kakor poročajo iz Beograda, se v ministristvu za šume in rule pripravljajo nov lovski zakon. Razen uradnikov ministristva bodo pri načrtu novega zakona sodelovali tudi nekateri člani lovskega združenja.

* **Kaj je Jugoslaviji najbolj potrebno?** Na to vprašanje smo dobili tekom srede zopet 183 novih odgovorov. Vseh odgovorov je bilo do srede zvečer skupaj 1538. Med novimi odgovori je eden iz Strashbourga v Alzaciji, dva iz Opatije, pet iz Trsta, 3 iz Gorice, 2 iz Dunaja, 1 iz Prage, 1 iz Niše, 1 iz Novoga Sada, 1 pa (v cirilici) brez navedbe kraja, ki ga tudi po pošttem žigu nismo mogli dognati. Razven teh odgovorov beležijo naše vprašanje neki drugi listi, v Sloveniji deloma v zadržljivem tonu. Žal nam je, da smo s svojim vprašanjem vzbudili nevoljo in zavist, pa ne moremo pomagati. — Opozorjamo ponovno, da se razpis konča v naši številki od 6. t. m., ki zadnjikrat priobči odrezek. Vpoštevali se bodo le odgovori, ki prispejo do 7. t. m. zvečer v uredništvo. Poznejši odgovori so zakasneli. Dobri zakasneli odgovori se bodo sicer tudi še objavili, ne bodo pa vpoštevani pri razdelitvi nagrad. — Omenjamo, da je en udeleženec priložil odgovoru 20 K za »Jugoslovansko Maticeo«.

* **Tolmač za italijanski jezik**. Višje deželno sodišče v Ljubljani je imenovalo dr. Konrada Janežiča, odvetnika v Kamniku, za tolmača italijanskega jezika pri okrajnem sodišču v Kamniku.

* **Pregled invalidov**. Vsi oni, ki dosejše niso bili pri invalidskem pregledu, bodi da se niso pravočasno prijavili in ki se smatrajo zares za vojne invalide, naj se prijavijo za naknadni invalidski pregled pri občinskih v uradih svojega bivališča. K zglasitvi je prineseti vse vojaške listine. V Ljubljani stanujoči naj se čimprej zglase v vojaškem uradu v »Meštem domu«.

* **Vizum za českoslovaške državljane**. Českoslovaški državljani, ki ima vizum našega predstavništva v inozemstvu, ne plača takse za vidiranje potnega lista pri odhodu. Vizum velja za mesec dni.

* **Knjigovodstveni tečaj v Novem mestu**. Iz Novega mesta nam poročajo: Na inčiatvo tukajšnjega pomočniškega odseka obrtnega društva priredi urad za pospeševanje obrti v Ljubljani v Novem mestu tečaj za knjigovodstvo. Predaval bo g. Struna, učitelj na tukajšnji trgovski šoli. Redni obiskovalci bodo na koncu tečaja dobili spričevala. S poukom se bo pričelo dne 15. januarja in sicer vsak drugi dan ob večernih urah. Obisk je dovoljen vsakomu in se je prijaviti najkasneje do dne 6. januarja. Pri prijavitelji je plačati 50 K za potrebni papir, tiskovine in za kurjavo. Druge stroškov obiskovalci ne bodo imeli, ker učitelj hororira urad sam. Prijave se sprejemajo pri g. Ernestu Pintarju v brivnici g. Svetca, v trgovini g. Koširja in pri g. Struna samemu, kjer se dobe povedo tudi potrebna pojasnila.

* **Namesto venca povodom smrti** tovarša višjega revidenta v pokoju g. Oskarja Szillicha, so darovali uslužbenci ravnatelstva južne železnice Jugoslovanski Matič 134 Din. 50 p., Ciril-Metodovski družbi 134 Din. in za rusko dečo 136 Din. Denar se dobi v upravnstvu »Jutra«.

* **Ovojni papir** se bo prodal pri deželni sodišču v Ljubljani, soba št. 27 dne 9. januarja ob devetih dopoldne.

* **Kot Silvestrov dar za CMD** je izročil našemu uredništvu po gospoj F. Gulčević g. M. Dolničar znesek 300 K. Za vsoto, ki smo jo izročili družbi, se iskreno zahvaljujemo; priporočamo v pesnemanje.

* **Električna razsvetljava v mariborski okolici**. Mariborskim izletnikom dobro znana vas Limbuš dobi v kratkem električno razsvetljava. Tozadevna akcija je že v polnem tiru.

* **Zopet volkovi**. Pred kratkim se je poročalo, da so se v gozdovih graščine Snežnik zopet pojavili volkovi ter da je logar Koren ustrelil 30 kg težko volkuljo. V ostalem je bilo tozadevno poročilo nekega ljubljanskega lista pretirano. Volk, ki ni bil takrat nič ranjen, našel si je zopet družico, katero mu je logar Allmayer dne 30. decembra 1921 ustrelil in je približno enaka prvi.

* **Pijamen je objel premarjarsko hčerko** Glavač Sofijo iz Trbovelj. Stala je pri ognju, ki so ga zakurili delavci in se grela. Naenkrat je pognila sapa in je pijamen objel krljo Glavačeve, ki je bila v trenutku vsa v ognju. Dohila je močne opekline na spodnjem delu života in po rokah in so jo morali prepeljati v bolnišnico.

* **Nesreča**. Albin Mesec, zasebni uradnik, stanujoč na Glincah, je padel na stopnicah in si spahnil levo nogo. — Stružarskega pomočnika Rudolfa Vidra pri Toennisu je pri delu zagrabil stroj in mu odtrgal prst na levi roki.

* **Železniška nesreča na Grosupljem**. 21 letni dijak eksportne akademije na Dunaju, Josip Bradac, se je v torek vrtnil iz Novega mesta na Dunaj. Med vožnjo mu je postalo ponovno slabo. Prišedši na Grosuplje, se je hotel v restavraciji malo pokrepčati. Ko je stopil na vozne stopnice se pred njim je ustavil vlak, ga je zopet tako močno napadla slabost, da je izgubil zavest in padel pod vlak, ki mu je odrezal obe nogi. Na dano znamenje se je vlak ustavil, naker so nesrečnega dijaka pobrali in prenesli v čakalnico, pozneje pa spravili v ljubljansko bolnico. Poškodbe so smrtonosne, zlasti vsled prevlekle izgube krvi. Po naših informacijah se je Bradacovo zdravstveno stanje večeraj nekoliko zboljšalo in obstaja upanje, da bo vendarle okreval.

* **Zaradi tajne prostitucije** je aretirala mariborska policija 8 ženske, ki so izdale svoj poklic s prevozi sumljivim vedenjem na ulici.

* **Zasačeni fini tihotapci**. Pred približno 14 dnevi je narodnik Pinter pri Goranji Radgoni ustavil dvovprežni voz, na katerem so bili zaboji z milom in raznimi kosmetičnimi predmeti, 50 kg lovskih patron in sestavni deli dveh kodij. Voz je spremljal gozdar Lippitovega veleposvestva na Turnu pri Ptuj, Dworsky z dvema uslužbencema. Na podlagi preiskave se je dognalo, da so veleposestnik Lippit, njegov zet pl. Pongraz in drogerist Poberaj iz Ptuja dogovorno z nekim Domanjkom vtihtali blago pri Cankovi v bližini Radgone iz Avstrije. Veleposestnik Lippit je bil zaradi tega obsojen esdaj v Ptuj na 13.000 Din., Pongraz na 23.400 Din. in Poberaj na 33.800 Din. Zaplenjen jim je bil vrhutega tudi voz z dvema konjema in blagom.

* **Izbrichen tat**. Dne 8. januarja je neznan umzoviš vlomil v stanovanje Anse Schafhalter na Koroški cesti v Mariboru. Odpiri je siloma omaro in brskal po predalih, kjer pa ni našel drugega, kakor nekaj raztrganega perla. Zato je vrata zopet zaprl in izginil, ne da bi se ga kaj prišlo.

* **Nevaren ptiček**. Dne 29. oktobra je bil pred mariborskim okrajnim sodiščem zaradi 4 tatvin obsojen madžarski podanik Ludovik Melin na 2 meseca ječe in na izgon iz naše države. Dne 30. decembra so ga po prestani kazni v rešnici odpredali v spremstvu na kolodvor. Toda Melin se nikakor ni mogel ločiti od Jugoslavije. Porabil je ugodno priliko in med vožnjo skočil iz vlaka in jo mahnil nazaj v Maribor. Dne 8. januarja je žena policijskega nadzornika Primožiča, ko se je vrnila s trga, opazila, da jo čaka doma nenapovedan obisk. Ko je Melin opazil, da je zasačen, je takoj skočil skozi okno in skušal ubežati, a je prišel na ulici ravno policiji v roke, ki je našla pri njem več zlatine in drugih dragocenosti v skupni vrednosti 50.800 K. Na policiji je Melin tudi priznal, da se je dne 31. decembra seznanil na glavnem kolodvoru z nekim Ivanom Sladičem iz Trbovelj, s katerim sta v Knapčevci gostilni ukradla 1212 K denarja in potem izginila. Nevarnega ptička so vtaknili zopet v kletko.

* **Velika tatvina**. Iz Splita poročajo: Sluga v delegaciji ministrstva financ, ki je ukradel kovček, namenjen za Dubrovnik ter potem pobegnil, je bil v gorovju Boraja pri Trogru ujet ter doveden v Split. Pri njem se je našlo še nekaj nad 1.500.000 kron.

Društvene vesti

* **Prijateljski večer ljubljanskega »Sokola«** se vrši v četrtke dne 5. januarja v telovadnici »Narodnega doma« z bogatim sporedom godbe, komičnih nastopov, plesov itd. Prireditelj je za članstvo Češke občine in ljubljanskega »Sokola« in po njih vpeljane goste.

* **III. Sportni ples**. Vstopnice za III. Sportni ples se dobivajo v predprodaji v Tiskovni zadrugi, Prešernova ulica, v čvoti črni Wider, Selenburgova ulica in v trgovini Pevalek, Židovska ulica. Vstopnina za osebo 40 K, člani S. K. Ilirije dobe polovične karte samo v predprodaji, na večer prireditve pa le, ako se izkažejo s klubovnim znakom.

* **Društvo »Soča«** naznanja, da bo v soboto, dne 7. decembra, predaval v salonu hotela »Lloyd« ob pol 8. uri zvečer g. univerzitetni profesor dr. Bešič o utiskih s potovanja po južnem delu naše države. Vstop prost. Vabljeni vsi člani in prijatelji društva.

* **Na zabavni večer**, ki ga priredi zvečer organizaciji magistratnih uslužbencev, v četrtke dne 5. januarja ob pol 8. uri zvečer v dvorani Filharmoničnega društva na Kongresnem trgu v prid svoji bolniški blaginji, vabimo občinstvo, da se ga udeleži v čim največjem številu. Vstopnina 5 Din.

* **Uradniški plesni tečaj** ženskega telovadnega društva v Ljubljani ima svojo plesno vajo v petek, to je dne 6. januarja ob šestih zvečer v telovadnici Liceja, namesto v soboto.

* **Narodna čitalnica v Spodnji Šiški** vabi vse člane na ponovno sklicani redni občni zbor, ki se vrši sedaj ob vsaki udeležbi dne 8. januarja ob enajstih v čitalnici, Celovška cesta.

* **Občeslovensko obrtno društvo v Celju** ima dne 12. januarja v svrhu izpolnitve odbora in ustanovitve podpornega sklada izreden občni zbor.

* **Strokovna zadruga mizarjev in strugarjev** za celjsko sodno okrožje se ustanovi na Treh kraljev dan v Celju.

* **Občni zbor splošne invalidske organizacije**. Redni občni zbor poverjenstva splošne organizacije vojnih invalidov, vdov in sirot za Ljubljano in okolice se vrši na Sv. treh kraljev ob 9. uri dopoldne v restavraciji »Zlatorog« v Gosposki ulici.

Sport

Klub kolesarjev in motociklistov »Ilirija« v Ljubljani ima svoj občni zbor v petek, na praznik Treh kraljev ob pol 9. uri dopoldne v restavraciji Narodnega doma. Udeležite se polnoštevno. — Tajnik.

Vsi na delo, da rešimo brate!

Gospodarsivo

NOVO NOTRANJE POSOJILO.

Prilbilni rezultat subskripcije Todsotnega investicijskega posojila ni neugoden. Podpisanih je okrog 334 milijonov dinarjev. Vsoto okrog 160 milijonov dinarjev (do 500 milijonov subskripcijske nominalne) prevzame sindikat bank, ki je subskripcijo garantiral. Če upoštevamo, da so se v sindikatu bank našli pesimisti, ki so računali, da se bo podpisalo komaj 100 milijonov, ni da bi bil sindikat v tem slučaju podpisal tudi 400 milijonov, moremo z upravičenostjo trditi, da se je Todsotno investicijsko posojilo popolnoma posrečilo.

Uspeh Todsotnega posojila je gotovo vplival na vlado in parlament, ki sta v osnovi finančnega zakona za leto 1922. predvidela novo notranje Todsotno posojilo, ki bi se porabilo za zmanjšanje dolga pri Narodni banki SHS. Novo posojilo bi se razpisalo v višini 1 milijarde dinarjev. Državni dolg pri Narodni banki bi se zmanjšal s tem posojilom od 4 na 3 milijarde. Na ta način bi se mogla zmanjšati količina v prometu se nahajajočih bankovcev istokot za 1 milijardo dinarjev. To bi vplivalo na vrednost naše valute v vsakem slučaju v najugodnejšem smislu.

K temu novemu načrtu zboljšanja dinarjevega tečaja je treba pripomniti dvoje stvari, ki so za posvečeno subskripcijo izvanredne važnosti. Najprej mora država pridobiti zaupanje svojih subskribentov dosedanjim državnim obveznicam, osobito Todsotnim investicijskim obligacijam. To more edino na ta način, da sama strogo in natančno izpolnjuje obljube, dane v tozadevnem zakonu. Plaćati mora torej točno in neskrajšano sedemdesetstote obresti na kupon, ki zapade dne 15. marca tekočega leta in zadovoljiti vsaki želji po lombardu, če je zakonito upravičena. Porabiti sme Todsotno posojilo edino v investicijske svrhe in voditi pred javnostjo natančno kontrolo pri njegovi uporabi.

Druči mora vlada izbrati pravilno pot, pameten način in sistematično propagando pri novi subskripciji Todsotnega notranjega posojila. Od zadnje subskripcije pri Todsotnem posojilu pridelljene izkušnje naj ji bodo zvezda vodnica. Mogoče bi najlažje prišlo do cilja, če bi se dve tretjini novega posojila kontingentiralo na posamezne trgovske, industrijske, bančne, obrtne, kmetijske panoge. Ena tretjina pa bi se skušala s sistematično propagando plasirati med manj premožnimi sloji, kakor med manjšimi kmeti, malimi obrtniki, privatniki in državnimi nameščenci itd. Dobro bi bilo zvezati s posojilom trajne ugodnosti katerekoli vrste, vendar ne slučajnih dobitkov.

Po resnem upoštevanju navedenega bi mogoče bila podana možnost, subskribirati polno vsoto 1 milijardo dinarjev, za istotoliko zmanjšati množino v prometu se nahajajočih novčanic, ustaviti nove valove draginje in pospešiti pot do večjega blagostanja prebivalstva države.

== Poročilo o trgovini s poljskimi pridelki: Iz Novega Sada poročajo z dne 3. januarja: Pšenica se trži po 1510 — 1520 K, ječmen 1050 — 1060 K, kuruza 1150 — 1160 K, otrobi 730 — 740 K, stari fižol 1150 — 1160 K.

== Trošarina na plin. Mestni magistrat ljubljanski naznanja: Zakon o državnih trošarinah, objavljen v »Uradnem listu« št. 110 iz dne 23. septembra 1920, predpisuje, da se mora tam, kjer se rabi plin za kurjavo ali pogon in za razsvetljava, pa gre skoz isti plinomer, trošarina plačevati od vsega porabljenega plina. Proti tej določbi, kakor proti višini trošarine na plin sploh, je mestni magistrat meseca oktobra 1920, na ministrstvo financ vložil utemeljen ugovor. V tem ugovoru je poudarjal, da imajo doslej stranke v Ljubljani, kakor tudi drugod, ki rabijo plin za kurjavo ali pogon in za eno ali dve luči, instaliran samo en plinomer in da se naj njim plin zaračunava po nižji, plinu za kurjavo določeni ceni. To pa radi tega, da se strankam zmanjšajo troški za instalacijo in za najemščino od plinomerov. Ako se od teh strank sedaj zahteva trošarina od vsega porabljenega plina, se njim godi krivica, kajti po zakonu je treba trošarino plačevati le od plina za razsvetljava. Da bi se odstranila ta krivica, bi se moral pri takih strankah postaviti poseben plinomer za luč. To pa je vobče nemogoče razven, če se obstoječa instalacija razdere in naredi čisto nova, kar bi strankam povzročilo ogromne stroške in kar bi dalo povod, da bi stranke plinovo luč opustile. Pa tudi bi sedaj ne bilo mogoče dobiti zadostno število plinomerov. Za to je magistrat predlagal, da se v tu označenih slučajih ene ali dve luči oprosti trošarine, ker bodeta sicer škodo trpeti država in plinarja. Tako vloga je vodstvo plinarne meseca marca 1921 vložilo na tukajšnjo finančno strožo, v kateri je za slučaj, če bi se magistratovemu predlogu ne ugodilo, predlagalo, da bi se strankam plin za razsvetljava zaračunaval pavšalno. Ministrstvo financ, generalna direkcija posrednih davkov, je z odlokom z dne 5. novembra 1921, številka 6248, oha prečloško odklonilo ter ukazalo, da je plin za kurjavo in motorje, ki nima posebnega plinomera marveč prehaja skoz isti plinomer, kakor plin za razsvetljava, podvržen trošarini. Plinarja pa je od finančnega ravnatelstva dobila nalog, da tu označenim strankam za dobo od 20. septembra 1920 do konca oktobra 1921 naknadno predpiše trošarino ter isto izterja. Tekom tega meseca boše plinarja strankam dostavila plačilne naloge ter vahi stranke, da trošarino takoj poravnajo, da se izognejo posledicam, ki zadenejo tiste, ki davkov ne plačujejo pravočasno.

== Nove cene soli. Po odloku uprave državnih monopolov so določene izas dne 1. januarja 1922 za sol te-le cene, loco skladišče soli v Ljubljani, in sicer za 100 kilogramov: angleška sol 170 Din., kamena drobna sol 170 Din., morska bela sol 160 Din., morska siva sol 150 Din. in industrijska sol 62 Din. Te cene bese vrede. Vrede po nabavni ceni.

== Prodaja avtomobilov. Komanda Dravske divizijske oblasti v Ljubljani razpisuje za 25. jan. v pisarni uprave dravske artiljerijske radionice v Ljubljani ob 8. uri ponovno javno ustno dražbo za prodajo 12 avtomobilov. Predmetni oglasi je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice, pogoji pa pri upravi dravske artiljerijske radionice v Ljubljani interesentom na vpogled.

== Dobava zabojev. Uprava državnih monopolov v Beogradu razpisuje na 18. jan. ob 11. uri dopoldne v pisarni upravnika državnih monopolov v Beogradu o ftertalno licitacijo glede dobave 57.600 zabojev. Pogoji so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

== Električna centrala na Sušaku. Na Sušaku se je osnovala družba za uvedbo električne razsvetljave po celi nekdanji upravni občini Trsat-Sušak.

== Gospodarski razvoj Velikega Bečkereka. Iz statistike mesta Velikega Bečkereka za leto 1921 je razvidno, da je bilo izdanih 69 dovoljenj za nova trgovska in industrijska podjetja in sicer za 100 odst. več kakor prejšnje leto. Za izdajanje novih poslopij je bilo izdanih 45 dovoljenj, med njimi za sanatorij, za sladkorne tvornice in za tvornice konzerv.

== Gospodarska kriza v Italiji. Poledice poloma italijanske eskomptne banke se nastopajo. Uslužbenci njenih številnih podružnic so poslali vodstvu spomenico, v kateri zahtevajo, da se takoj ukrene vse potrebno za vzpostavitev normalnega poslovanja. Zahtevajo, da ostanje vsi uslužbenci nespremenjeno na prejšnjih mestih in pozivljajo uradništvo ostalih denarnih zavodov, naj nastopi solidarnost za njihove zahteve. Sicer ostane 7000 rodbin brez zaslužka!

== Z-trana avoza luksuznih predmetov v Rumunijo. Kakor poročajo iz Bukareste, pi pravila rumunska vlada o ostri-tev avoznih določb za luksuzno blaga.

Borza

Zagreb, devize: Berin 150 — 151.50, Bukarešt 210 — 230, Milan 1212 — 1220, London izplačilo 1210 — 1230, ček 1205 — 1220, Newyork kabel 290, ček 291, Praga 448 — 455, Pariz 2350 — 2400, Svica 5400 — 5500, Dunaj 4.15 — 4.25, Budimpešta 47 — 48.50; valute: dolarji 285 — 289, rublji 20 — 27, napoleoni 980 — 1000, marke 160, leji 210 — 215, lire 1205 — 1212.

Banka za Primorje 880. Trgovska obrtna banka 265 — 275. Hrvatska eskomptna banka 770 — 780. Jadranska banka 1275. Jugosovenska banka 460 — 470. Ljubljanska kreditna banka 920 — 950. Slovenska banka 500 — 515. Praštediona 5100 — 5180. Rečka pučka banka 480 — 490. Slovenska eskomptna banka 620. Srpska banka 710 — 720. Eksploatacija drva 700. Goranin 700. Gutman 1700 — 1750. Narodna šumska industrija 565. Našička industrija drva 490. Dubrovačka paroplovna družba 4400. Ljublj. strojne tovarne in lvarne 950. Slavonija 690 — 700.

Beograd, valute: dolarji 70, marke 35, leji 54, lev 47; devize: London 296, Pariz 574, Zeneva 1335, Pariz 111, Dunaj 1.08, Berlin 37.75, Milan 301, Budimpešta 11.50.

Praga, devize: Berlin 33.10 — 33.90, Curih 1242.50 — 1247.50, Milan 269 — 271, Pariz 508.50 — 511.50, London 269 — 271, Newyork 63 — 64, Beograd 84.50 — 85.50, Sofija 41.60 — 42.40, Dunaj 0.64 — 1.24, Varšava 1.92 — 2.52, Budimpešta 9.45 — 10.05; valute: marke 33.10 — 33.90, švicarski franki 1237.50 — 1242.50, lire 266 — 268, francoski franki 505.50 — 508.50, funti 268 — 270, dolarji 62.50 — 63.50, dinarji 81.50 — 82.50, levi 40.35 — 41.15, avstrijske krone 0.64 — 1.24, poljske marke 1.72 — 2.32, madžarske krone 9.49 — 10.05.

Dunaj, devize: Zagreb 2898 — 2402, Beograd 9570 — 9590, Berlin 3584.50 — 3590.50, Budimpešta 1128.50 — 1131.50, London 29.990 — 30.010, Milan 29.490 — 29.510, Newyork 6923 — 6927, Pariz 53.380 — 55.420, Praga 10.959.50 — 10.965.50, Sofija 4645 — 4655, Varšava 219.50 — 221.50, Curih 134.325 — 134.375; valute: dolarji 6848 — 6852, levi 4470 — 4480, marke 3572 — 3578, funti 28.490 — 28.510, francoski franki 54.980 — 55.020, lire 28.840 — 28.860, dinarji 9520 — 9540, poljske marke 214 — 216, leji 4895 — 4905, švicarski franki 132.975 — 133.025, češke krone 10.909.50 — 10.915.50, madžarske krone 1133.50 — 1136.50.

Berlin, devize: Rim 809.50 — 810.87, London 809.15 — 810.35, Newyork 193.30 — 193.70, Pariz 1543.45 — 1555.55, Svica 3726.35 — 3733.75, Dunaj 6.68 — 6.78, Praga 306.65 — 307.35, Budimpešta 315.60 — 316.40.

Curih, devize: Berlin 2.72, Newyork 5.16, London 21.70, Pariz 41.40, Milan 21.95, Praga 8.00, Budimpešta 0.78, Zagreb 1.90, Varšava 0.17, Dunaj 0.18, Zagosan 0.11.

Kriza, ki tako usodno posega v vse panoge narodno-gospodarskega in socialnega življenja, se zajeda tudi v kulturno življenje, ki je s prvima dvema v nerazdružljivi zvezi. Produktivna lepe in znanstvene knjige je danes brezprimerno otežkočena. Vzlico temu stopa „Ljubljanski zvon“, ki je strumno prekorajil že štirideseto leto svoje starosti ter čisto moral nadvladati najtežje ovire in zapreke, preko vseh časovnih zmed, materialnih ali umestnostnih, — čil. sodoben, neostarel svojim petdesetletim letom nasproti. Tudi v bodočem letniku, pod novim uredništvom, ostane list zvest svojim principom: prost vseh napačno pojmovanih umestnostnih doktrin in šol ter literarnih in estetskih predsodkov, prost vsake okorne akademističnosti, hoče biti slovenskemu ljudstvu in njegovi inteligenci zrcalo njegovega kulturnega življenja, rasti in razvoja, merilo sodobnih umestnostno-produktivnih potenc in spektrum, ki se zlivajo vanj žarki oblikujočih sil tega naroda, ker hoče nuditi vse, kar se pri nas v lepi besedi proizvaja trajnega, zrelega ali bodočost obetajočega. Zakaj malo ne vse, kar se je v zadnjih desetletjih rodilo v slovenski kulturni javnosti pomembnega, je započelo svoje kali v grezih „Ljubljanskega zvona“. Tako bodi i v bodoče!

Uredništvo z veseljem konstatira, da se je njegovemu vabilu odzvala lepa četa deloma starih, deloma novih sotrudnikov. Iz obilice gradiva, ki je uredništvu že došlo ali mu je obljubljeno, samo par primerov:

V pesniškem delu bodo poleg Ottona Zupančiča zastopane vse struje in smeri od starih umirjenjših poetov do najmlajših prevratnežev, vsi, ki so zmogli samostojnega umestnostnega oblikovanja, emocionalnega doživljanja, individualnega izražanja. Raznim problematičnim in neuspelim epigonskim poizkusom uredništvo seveda ne bo nudilo zatočišča.

V pripovednem delu bo Zvonov čitatelj po krajši pavzi zopet srečal svojega ljubljence, najzvestejšega Nestorja slovenske besede — Emila Leona. Ime dr. Ivana Tavčarja jamči za to, da vse, kar poteče izpod njegovega peresa, nosi na sebi ostre, reliefne črte krepke osebnosti. Poleg njega bo proučeval Vladimir Levstik svoje jedke satire in pripravila Anton Novčan svoje večje delo „Ugasli vulkani“. Juš Kozak posega v svojo „Tehtnico“ v kaotični vrtnec sodobnih socialnih vprašanj; v njem je borba za nov, samonikel izraz, novo, individualno gledanje problemov. Marija Kmetova analizira v daljši povesti „V metežu“ na nekonvencionalen način tragično zanešenost neustavljene ženske duše. Razen navedenih so dali na razpolago Ivan Albrecht in M. Fabjančič svoje novele, Milan Jarc in Andre Cehokil svoje eksperimentalistično koncipirane novele, Pavel Golia odlomke iz svojih dram, Cvetko Golar novelo „Zena Marja“, dr. A. Gradnik prevod bleščajoč Sem Benelljeve drame „La cena delle beffe“, dr. A. Kraigher novele, Jos. Kos, Lanjevec spominje na znane slovenske pisatelje, dr. I. Lah starokorotansko povest „Angelin Hidar“, M. Pugelj daljšo novelo, dr. A. Remec dramo „Kirke“, dr. I. Šorli črtice in grote-

ške, Iv. Zorec novele, odlomke, recenzije i. dr.

Z vsa vsemno bo novo uredništvo gojilo umestniško izpolnjen, Lempira, mentno pisan esej, ki ga bo stavilo na čelo lista. Prinašalo bo literarno-kritična pisma domačih in inozemskih avtorjev. Ventiliralo bo celo množico literarnih in umestnostnih ter sploh kulturnih vprašanj, ki so pri nas doslej še nenačeta in neobdelana. S strogo objektivnostjo, ne izključujočo stvarno, neosebno pisane polemike, boče kritično poročati v „Listku“ predvsem o originalnih jugoslovanskih delih; v drugi vrsti o prevodih in tujih delih. V to svrhu je stopilo uredništvo v stik z našimi najboljšimi in mnogimi inozemskimi esejisti. Izmed inozemskih avtorjev bo pisala gospa F. Copeland, lektorica angleščine na ljubljanski univerzi, o angleškem slovestvu in zlasti o slovenskem Shakespeareju; Paul Housson, urednik leposlovnega lista „Montparnasse“, o najnovejših strujah v francoski literaturi; eden najodličnejših poljskih pisateljev o poljskem slovestvu; eden češkoslovanskih o pokojnem pesniku Hviezdoslavu in o povojnih gibanjih v češki literaturi; inž. Berg, asistent na ljubljanski univerzi, o Dostojevskem; N. F. Preobraženski o Bloku in njegovi dobi in drugo. Med domačimi avtorji piše docent dr. V. Mole o umestnosti in naravi, dalje o največjem sodobnem poljskem dramatik K. H. Rostrowskem, o ideji smrti v upodobljajoči umestnosti, o zrcaljenju literarnih motivov v upodobljajoči umestnosti, o tradiciji in razvoju v umestnosti in o pokojnem Alfredu Jensenu, dr. P. V. Brežnik o bretonskem slovestvu, dr. J. Glonar o Gregorčičev „nesrečni ljubezni“, prof. dr. L. Hauptmann o univerzalizmu in imperializmu v svetovni vojni, doc. dr. J. Kelemina o najnovejšem pesništvu, itd.

Med drugimi so obljubili svojo pomoč tudi B. Borko, F. Bevk, A. Debeljak, dr. K. Dobča, dr. S. Dolar, F. Erjavec, A. Funtek, dr. A. Gavazzi, F. Govekar, J. Jurkovič, F. Koblar, M. Kogoj, F. Kozak, St. Kosovel, A. Lajovic, dr. J. Lovrenčič, dr. S. Majcen, A. Melik, Fr. Mesenel, dr. R. Molč, dr. R. Nahtigal, dr. A. Pirjevec, R. Peterlin-Petruska, M. Pretnar, dr. I. Prijatelj, A. Rozman, dr. A. Serko, O. Sest, dr. M. Smole, A. Stebjeva, Fran. Tratnik, Narte Velikonja, J. Vidmar, A. Vodnik, dr. B. Vžbiral, dr. J. Wester, Iv. Zorman, dr. N. Zupančič.

Kulturno občinstvo, ki ve, da nudi lepa knjiga mnogo čistjšega užitka, nego se tako izbrano materialno uživanje, bo marljivo poseglo po svoji reviji, priznavajoč s tem pomen neprekinjenega razvoja tega najstarejšega leposlovnega mesečnika. Čigar naloga je danes brezprimerne važnosti, nego je bila pred vojno, ko so i v kulturnem pogledu govorili za nas tuji jerobi. Danes moramo govoriti zase sami in vsako naše kulturno delo, vsaka naša nova knjiga govori pred svetom za nas ali pa priča zoper nas. Zato so neizogibne materialne žrtve, ki jih zahtevajo kulturne dobrine od občinstva vsakega naroda. Uredništvo lista prevzame pisatelj Fr. Albrecht, Celoletna naročn na znaša 60 Din.

CLAUDE FARRERE:

Morski ropar

(Le Flibustier des Mers.)

Roman.

Dospela sta do vrat. Ludvik nenadoma obstane in pogleda Tomaža: »Tudi nikogar drugzega naj ne omenim? Niti neke črne gospe z vdovsko pečo, in njenega deteta? Niti tvojega sina?»

In s svojim črnim pogledom globoko pogleda v Tomaževe oči, ki imajo barvo naglo se spreminjajoče vode.

Toda Tomaž mu vrne pogled s pogledom, potem pa mu položi roke na rame in odgovori:

»Bog varuj, da bi kdaj dobroto plačeval z nevhvaležnostjo, ali da zmečem dobro in slabo v isti lonec, kakor da med njima ni razlike! Tudi glede Anemarije in sinka sem sklenil nekaj, kar ti zdajle povem. Hišo, ki sem jo kupoval zasé in svojo ljubico v novi in najlepši mestni ulici, to hišo sem zares kupil in jo sedaj polnim z dobrim in lepim pohištvom, finim platnom in vsem potrebnim, kar spada vanjo, v katerokoli sobo. Ko bo vse to urejeno, kakor treba, darujem vse to na veljaven in pravni način sinčku Anemarije, v last, njej pa do konca življenja v užitek. Listina bo že jutri podpisana pri notarju. Pojdi in si oglej celo reč. Hiša je prav blizu tvoje, med obema trgovama. Videl boš, da je zelo prijazna. Odslej bo Anemarija tam stanovala in toliko zlatnikov jej podarim, da si bo lahko privoščila marsikaj, kar bo hotela, ne da bi si morala kjerkoli utrgati, in s svojim sinkom bo živela in nastopala kakor ljudje, ki imajo vedno vsega dovolj. Vse mesto pričeni z ničvredno Mino naj zaradi tega počí jeze.«

Spustil je Ludvika, odstopi za tri korake, se obrne in dostavi kakor samo za sebe skozi zaprte zobe, ne da bi gibal z ustni:

»Za to ceno me naj tudi Zveličar z bulvarka in najsvetejša Devica z Velikih vrat odvežeta krive prispege, ki sem jo storil umirajočemu Vincentu Kerdoncu!«

Ludviku Guénoléju so se pa v veseljem presenečenju orosile oči. Nekaj časa razmišlja in potem nadaljuje:

»Ho, ti si pa dobrota sama, in... dobro je tako. Vendar veruj mi, če hočeš, ali pa pusti, če nočeš, vkljub velikodušnosti, ki jo izkazuješ, ti povem, da bi Anemarija vendar raje imela očeta za svoje dete in moža zase...«

Toda Tomaž se stresne, kakor da si ga sunil v odprto rano, in mu zamahi usta z roko.

»Ne ljubim je«, dostavi še enkrat, kakor je izjavil že tolikokrat. Pri tem pa izgleda, kakor da je v stiski in kakor da ga tarejo prevelike skrbi...

Prijatelj stopa skozi vrata in prideta na ulični tlak. Bretonski dež pada v drobnih kapljicah. Tomažu na gladkih tleh drsi, Ludvik ga opetovano prime za roko.

Prijatelj dospeta do ogla Ulice Treh kraljev, ko iztegne rjavo, in da se bog usmili suha beračica svoj krepelj proti njima ter ju prosi za miloščino v imenu svete Katarine, koje god je danes. Zapravljiv kakor vedno, jej Tomaž vrže cel šestfuntni zlatnik v odprto dlan. Starka se zvije v svojih cunjah, kakor da jo je solnce oslepiilo, tako globoko, da se skoraj dotakne s čelom uličnega blata, potem se pa žurno obesi na korzarjev plašč:

»Bog z vami, dobri moj mladi gospod«, zakliče z glasom, ki se sliši kakor kozji meket, »bog z vami in tisočkrat naj vam poplača vašo kneževsko miloščino. Bog z vami, da! Za vse slučaje pa dajte starki Marički še svojo roko, da vam berem bodočnost in vas po svojih močeh obvarujem pred sovražniki in morskimi psi... Da, roko mi dajte, gospod mladi, da vam dobra stara Marija čita iz nje vašo usodo, in sicer čisto natančno, dobro in slabo, noč in dan. Goga in Magoga, kakor so me naučili egipčanski cigani...«

Presenečen in vznemirjen se Tomaž ustavi.

»Egipčanski?« vpraša.

»Da, egipčanski,« ponavlja starka, »Egipčani, cigani in Saraceni, vsa hudičeva zalega, ki me je uhradila mojim staršem, ko sem bila še majhno dekletce. Toda najsvetejša majka Marija me je čuvala, ker je moja patrona in ker sem se jej priporočala, kolikor sem le mogla! Vsi prokleti neverniki, ki so me držali ujetu, so že poginili, ene so pobesili, druge sežgali na grmadi, mene pa vidite še sedaj pred seboj, dobri, mladi gospod.«

Brez oklevanja jej ponudi Tomaž svojo roko:

»Le glej, kolikor ti drago«, pravi. Marijino ime ga je pomirilo, da je opustil misel, da gre tu za kakršnokoli hudičeve znanosti. Guénolé pa, sovražen vsaki čaravnilji, je odskočil tja pod sosednji pristrešek, odkoder sedaj nezaupljivo gleda na vedeževalko.

»Hej,« vzklikne ta in gleda na široko korzarjevo dlan, »vaše blagorodje pa ima tu pravo ponosno in plemenito roko, gospod mladi...«

In s svojimi prsti, suhimi kakor prsti mrtveca, prime za Tomaževo roko, jo obrača sem ter tje in ogleduje, da izve iz nje vsak pomen in vse možnosti bodočnosti.

»Mnogo bitk vidim tu, mnogo zmag in mnogo slave... pa tudi mnogo zlata in srebra... Hej, je-li mogoče, toliko sreče in toliko uspeha v vsaki prigodi in v vsakem podjetju? ... Da včasih pa... pazite se

pred rjavopolnim možakarjem... tujcem, ki zelo lovi ženske... pred njim se varujte in varujte tudi svojega dekleta...«

Tomaž premišlja z namršnenimi obrvmi:

»Ali je tujec?« vpraša.

»Menda«, odgovori starka. »Nekakšen skitalec, Egipčan, Saracen, cigan ali kaj jaz vem!... Da, zares, pred njim se pazite... Toda lep dečko pa je, je že res... Pazite se, dobro se čuvajte pred njim, kajti potrebno je... Tu je zapisano, čisto in bistro, ko gorski potok...«

»In kaj še?«

»Kaj še?... Da vidim!... Kaj še? Hej!... Pa kaj mi je na poti, da ne vidim dovolj jasno?...«

In naenkrat izpusti roko ter odskoči za korak nazaj ter dvigne v Tomaža kakor prestrašeni pogled svojih motnih oči.

»Kaj je?« vpraša Tomaž presenečen.

»Mili bože, oj ti mili bože!« vzklika starka. »Odpustite mi, če se morda motim... Toda moja krivda ni... poteze same govore, le pogledajte... kakor oblak, rdeči oblak...«

»Kakšen oblak?«

»Krvavi!«

Hrbet je upognila in sedaj kakot prestrašena ščiti svojo glavo z roko. Tomaž, ki je pričakoval kaj hušega, se zasmeje:

»Kri? Na moji roki kri? Hudiča! Seveda, starka, slepa bi morala biti, da je ne vidiš! Več ko svoj del krvi sem prejel v kraljevi službi! Dai, poglej vendar skozi ta rdeči oblak in povej, kaj vidiš tam!«

Toda starka zmaje z glavo. »To je drugačna kri, kakor vi mislite. Drugačna, ko ta-le...«

»Ph,« pravi Tomaž. »Kakšna kri pa naj bi bila?«

Starka zopet drži njegovo roko, in sicer postrani.

»Kri,« pravi, »Kri nekoga... nekoga, ki je prav blizu... tu prav blizu...«

(Dalje prihodnjic.)

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 m nad morjem.

Dan	Čas opazovanja ob uri	Stanje barometra v mm	Temperatura po C	Vetrovi	Nebo	Relativna vlažnost v %
4. jan.	7. 119 4 14. 116 8 21. 117 0	0 0 0 2 0 1-2	sl. sev. vzh. " " "	" " " " "	sneg obl. " " "	0 0 " " "

Srednja večerajšja temperatura -0,8, minimalna -2,7.

Vremenska napoved: mirno severno vreme. Solnce vzhaja ob 7:45, zahaja ob 16:25.

Lastnik in izdajatelj: Konzorcij »Jutra«. Odgovorni urednik: Vit. F. Jalenec.

Naročajte revijo „Njivo“!

Mali oglasi

stanje do 20 besedi Din. 3.—, vsakič nadaljnjih 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, doplačevanje, se preračunajo do 20 besedi 5 Din., vsakič nadaljnjih 5 besedi 2 Din. — Plače se aspeji. (Lahko tudi v znakih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priloženo znakom se odgovor.

Službe

Državni uradnik,
pensionist, sred. jih let, zmogel več jezikov ter knjigovodstva, išče primerne službe. Ponudbe pod »Takoj 3512« na upravo »J tra«. 19

Trgovski pomočnik,

mlad, z večletno prakso mešane stroke, želi službo na deželi ali pa tudi v mestu. Naslov pové upravo »Jutra« pod šifro »Pošten 9999«. 14

Prodaj

Stroj
za izdelovanje pokalic in sodavice, komplet, dobro ohranjen, s pripadajočimi steklenicami, na prodaj. Cena 25.000 K. Pojavnika daje iz prijaznosti g. Adalbert Ruzička, Ptuj. 13

Prodajna žaga in lokomobila

15 H. P., z dvema ali tremi klinami in okular-lokomobila se lahko vzdržuje z odpadki od žage. — Naslov pové Ivan Petrič, Borovnica. 2125

Šivalni stroj,

že rabljen in dobro ohranjen. kupim. Ponudbe na Marija Lakota, Mojstrana štev. 77, Gorenjsko. 22

Težka zimska suknja

se prodaja. Naslov pové upravo »Jutra«. 27

Pisalni stroj

Underwood, dobro ohranjen se prodaja. Naslov v upravnistvu »Jutra«. 26

Klavir,

dobro ohranjen, se prav po ceni prodaja. Gradaška ul. 18, II. nadst., levo. 23

Stanovanje

28 v Ljubljani, obstoječe iz treh sob s pritliklinami, z elek-

trično lučjo in vsem drugim komfortom, na lepem prostoru, se zamenja za enako stanovanje v Mariboru. Ponudbe pod »Takoj« na upravo »Jutra«.

Mesečno sobo,

eventualno s hrano, išče urednik. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Takoj«. 25

Mesečno sobo

išče za takoj zelo soliden in miren samski gospod. Ponudbe na upravo »Jutra« poi »Uradnik«. 24

Razno

Prejem
glavna tvorniška zastopstva za Bosno in Hercegovino dobro uvedenih trgovskih predmetov, kakor tudi tvorniško skladišče proti kavciji ali poročstvu. Naslov pové upravo »Jutra«. 12

Al. Korsika

semenska trgovina Vrtača (Bleiweisova c.) 3 v Ljubljani 17 naznanjam, da je moj cenik za leto 1922. izšel in je brezplačno za dobiti.

Julko Kovačič
trgovec
Marica Kovačič, roj. Cvar
poročena
Celje 2. januarja 1922 Vojnik

Z „L' Oréal Henné“, Paris

barva las v vseh nuancah in izdelnje vsa lasna dela 15

M. Podkrajšek,
frizer za dame in gospode, Ljubljana, Sv. Petra c. 32.

Sprejme se več zidarjev in stavbnih delavcev

pri Stavnih družbi d. d., Ljubljana, Levstikova ulica 19. 3

L. Mikuš
Ljubljana
Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic.
2107 Popravila točno in solidno!

Išče se za takojšnji nastop spretnega mlajšega šoferja ključavničarja

za avtoprogo Škofja Loka - Železniki. Predstavlja se v pisarni Jadranske banke, II. nadstropje, soba štev. 44, Avtomobilna prometna d. d. 2236

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

I-čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov: 2013

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Munška ulica 19.